

DERS ÖZETİ • DİL BİLGİSİ VE ANLAM BİLGİSİ

Paragraf

Paragrafın **giriş, gelişme ve sonuç** bölümleri, **ana düşünce** bulma adımları, konu–ana düşünce–başlık farkı, paragrafı ikiye bölme ipuçları ve düşünceyi geliştirme yolları tek sayfada. Ardından 5 çözümlü örnek ve cevap anahtarlı 10 soruluk test.

1 Paragrafın üç bölümü

- **Giriş cümlesi:** konuyu ya da ana düşünceyi tanıtır; “bu, o, ama, bu yüzden” ile başlamaz.
- **Gelişme cümleleri:** düşünceyi açıklar, örnekle destekler; yardımcı düşünceler buradadır.
- **Sonuç cümlesi:** anlatılanları toplar; “kısacası, sonuç olarak, demek ki” ile başlayabilir.

2 Ana düşünce nasıl bulunur?

- Önce soru kökünü oku, sonra paragrafı bir kez dikkatle oku.
- Giriş ve sonuç cümlelerine özellikle bak.
- “Yazar ne söylemek istiyor?” sorusunu tek cümleyle cevapla.
- Paragrafın **tamamını** kapsayan şıkkı seç; tek ayrıntıyı anlatanı ele.

3 Paragrafı ikiye bölme ipuçları

- **Konu değişimi:** anlatılan şey başka bir konuya geçer.
- **Bakış açısı ya da zaman değişimi:** olumludan olumsuz, geçmişten bugüne.
- **Karşıtlık sözleri:** “ama, oysa, ancak, ne yazık ki” ile başlayan cümle.
- Karşıtlık sözünden sonra konunun gerçekten değiştiğini kontrol et.

4 Düşünceyi geliştirme yolları

- **Tanımlama:** “... nedir?” sorusuna cevap verir.
- **Örnekleme:** düşünceyi somut bir örnekle açar.
- **Karşılaştırma:** iki şeyin benzer ya da farklı yönünü gösterir.
- **Tanık gösterme:** uzmanın ya da tanınmış birinin sözüne başvurur.
- **Sayısal veri:** sayı, oran, istatistik kullanır. **Benzetme:** bir şeyi başka bir şeye benzetir.

Konu, ana düşünce ve başlık farkı

Kavram	Sorduğu soru	Biçimi	Örnek
Konu	Ne anlatılıyor?	Kelime ya da kısa söz	Arkadaşlık
Ana düşünce	Ne söylenmek isteniyor?	Yargı bildiren tam cümle	Gerçek arkadaşlık zor günde belli olur.
Yardımcı düşünce	Ana düşünceyi ne destekliyor?	Açıklama, örnek, kanıt	Dost, zor anında yanında durur.
Başlık	Paragrafa hangi ad yakışır?	Kısa, kapsayıcı ifade	Zor Günün Dostu

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Paragraf: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ANA DÜŞÜNCE

"Kitap okumak yalnızca bilgi edinmek değildir. İyi bir roman, okuyucuyu başka bir hayata taşır; empati kurma yeteneğini geliştirir. Düzenli okuyan çocukların kelime dağarcığı daha zengindir. Kısacası kitap, zihni olduğu kadar kalbi de besler." Paragrafın ana düşüncesi nedir?

- 1 Sonuç cümlesi "Kısacası" ile başlıyor ve gelişme cümlelerini topluyor
- 2 Bilgi, empati ve kelime dağarcığı tek yargıda birleşiyor

Cevap: Kitap okumak hem zihni hem duygusal gelişimi besler.

ÖRNEK 2 KONU

"Eskiden haberleşmek için mektup yazılır, cevap haftalarca beklenirdi. Bugün bir mesaj saniyeler içinde dünyanın öbür ucuna ulaşıyor." Paragrafın konusu nedir?

- 1 "Bu paragraf ne hakkında?" diye sor
- 2 Geçmiş ve bugün karşılaştırılıyor; ortak nokta haberleşme

Cevap: Haberleşmenin zamanla değişmesi

ÖRNEK 3 BAŞLIK

"Servise yetişmek için koşan birçok öğrenci kahvaltıyı atlar. Oysa kahvaltı, güne başlamak için gereken enerjiyi verir." Hangisi uygun başlıktır? A) Servis Saatleri B) Güne Enerjiyle Başlamak C) Sağlıklı Beslenme ve Spor

- 1 A yalnızca bir ayrıntıya değinir
- 2 C çok genişler, spordan söz edilmez

Cevap: B) Güne Enerjiyle Başlamak

ÖRNEK 4 YARDIMCI DÜŞÜNCE

"Bisiklet, hem çevreye hem sağlığa dost bir taşıttır. Yakıt kullanmadığı için havayı kirletmez. Düzenli bisiklet sürenin bacak kasları güçlenir." Hangisine değinilmemiştir? A) Havayı kirletmediğine B) Kasları güçlendirdiğine C) Ucuz olduğuna

- 1 Her şıkki paragraftaki bir cümleyle eşleştir
- 2 A ve B'nin karşılığı var; fiyattan hiç söz edilmiyor

Cevap: C) Ucuz olduğuna

ÖRNEK 5 İKİYE BÖLME

(I) Kuşlar göç ederken binlerce kilometre yol alır. (II) Yön bulmak için Güneş'ten ve yıldızlardan yararlanırlar. (III) Ne yazık ki şehirlerdeki yoğun ışıklar bu yolculuğu zorlaştırır. (IV) Parlak binalar kuşların yönünü şaşırtır. İkinci paragraf hangi cümleyle başlar?

- 1 I ve II kuşların yön bulmasını anlatıyor
- 2 III "Ne yazık ki" ile konuyu ışıkların zararına çeviriyor

Cevap: III. cümle

MİNİ TEST

Paragraf: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. "Sabaha kadar çalışan öğrenci sınavda yorgun düşer. Bu yüzden düzenli çalışmak, son geceye kalmaktan daha verimlidir." Ana düşünce nedir?

- A) Düzenli çalışma verimlidir B) Sınavlar zordur
C) Gece çalışmak iyidir D) Hiç çalışmamak gerekir

3. "Hata yapmaktan korkan hiç denemez. Oysa bisiklete binmeyi öğrenen herkes birkaç kez düşmüştür. Hata, öğrenmenin parçasıdır." Ana düşünce nedir?

- A) Bisiklet sürmek zordur B) Düşmek tehlikelidir
C) Hata, öğrenmeye dahildir D) Denemek gereksizdir

5. "Arılar çiçekten çiçeğe konarken polen taşır. Böylece bitkilerin meyve vermesine yardım eder. Arılar azalırsa pek çok meyvenin üretimi de azalır." Paragrafın konusu nedir?

- A) Balın faydaları B) Meyve çeşitleri
C) Arıların bitkilere katkısı D) Çiçeklerin renkleri

7. "Musluğu açık bırakmamak, dişimizi fırçalarken bardak kullanmak küçük ama etkili adımlardır. Her damla, geleceğimizin bir parçasıdır." En uygun başlık hangisidir?

- A) Denizler B) Diş Sağlığı
C) Yağmur Nasıl Oluşur? D) Her Damla Değerli

9. "(I) Çay, en sevilen içeceklerimizdendir. (II) Misafire ikram edilir. (III) Ama benim için en güzeli, dedemle içtiğim ilk bardaktır. (IV) O sofrada saatlerce konuşurduk." İkinci paragraf hangi cümleyle başlar?

- A) I B) II
C) III D) IV

2. "Dedem bahçesindeki ağaçlara her gün su verir. Bir fidanın ağaç olması yıllar sürer, der. Sabırla emek veren, sonunda meyvesini toplar." Paragrafın ana düşüncesi nedir?

- A) Ağaçlar çok su ister B) Dedeler bahçeyi sever
C) Fidanlar hızlı büyür D) Sabırlı emek meyve verir

4. Ana düşünce için hangisi doğrudur?

- A) Her zaman ilk cümledir B) Paragrafın tamamını kapsar
C) Tek kelimeyle söylenir D) Bir örnekten ibarettir

6. "Eskiden haberleşmek için mektup yazılır, cevap haftalarca beklenirdi. Bugün bir mesaj saniyeler içinde dünyanın öbür ucuna ulaşıyor." Paragrafın konusu nedir?

- A) Haberleşmenin değişimi B) Mektubun tarihi
C) Postacıların işi D) Telefonun icadı

8. "Kütüphaneye ilk gittiğimde raflar bana dev gibi görünmüştü. Görevli bana bir macera kitabı önerdi. O günden beri her hafta yeni bir kitapla eve dönüyorum." En uygun başlık hangisidir?

- A) Kütüphanenin Tarihi B) Kitaplarla Tanıştığım Gün
C) Macera Filmleri D) Dev Raflar

10. "(I) Kışın gölümüz donar. (II) Çocuklar buzda paten kayar. (III) Yazın ise göl bambaşka olur. (IV) Kıyısı piknikçilerle dolar." İkinci paragraf hangi cümleyle başlar?

- A) II B) IV
C) I D) III

Cevap anahtarı

1. A · Sonuç cümlesi tüm cümleleri topluyor
3. C · Bisiklet yalnızca örnektir
5. C · Bütün cümleler arıların katkısını anlatıyor
7. D · Paragrafın tamamını kapsıyor
9. C · Genel anlatımdan kişisel anıya geçiliyor

2. D · Ana düşünce sonuç cümlesinde
4. B · Tüm cümlelerin ortak mesajıdır
6. A · Geçmiş ve bugün karşılaştırılıyor
8. B · D yalnızca bir ayrıntı
10. D · Zaman kıştan yazıya geçiyor: III. cümle

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/8-sinif-turkce-paragraf-konu-anlatimi